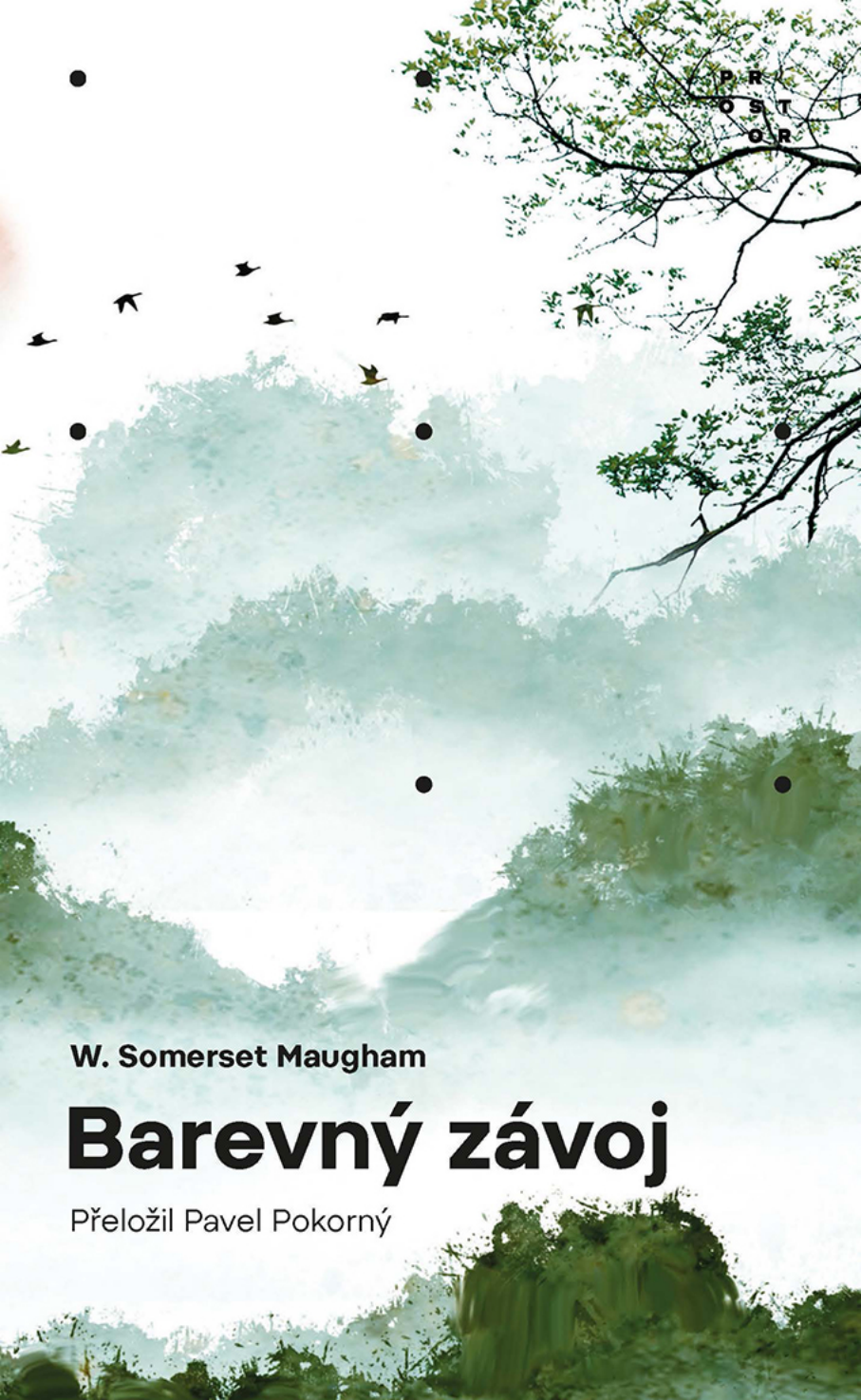

W. Somerset Maugham

Barevný závoj

Přeložil Pavel Pokorný

•

•

•

•

•

•

•

P R
O S T
O R

W. Somerset Maugham

P R
O S T
O R

W. Somerset Maugham

Barevný závoj

přeložil Pavel Pokorný

Praha, 2023

**P R
O S T
O R**

Originally published under the title THE PAINTED VEIL
Copyright © by The Royal Literary Fund
Czech edition © PROSTOR 2017, 2023
Translation © Pavel Pokorný 2017
ISBN 978-80-7260-559-0

... barevný závoj, který ti, kdo žijí, zvou životem.

Percy Bysshe Shelley

Předmluva

Tento příběh byl inspirován následujícími řádky z Dantova *Pekla*:

*„Deh, quando tu sarai tornato al mondo,
e riposato de la lunga via,“
seguitò 'l terzo spirito al secondo,
„ricorditi di me, che son la Pia;
Siena mi fè, disfecemi Maremma:
salsi colui che 'nnanellata pria
disposando m'avea con la sua gemma.“*

*„Ó, prosím tě, až na svět přijdeš znova
a odpočineš po své dlouhé pouti,“
po druhém třetí duch se ujal slova,
„rač na mne, že jsem Pia, vzpomenouti.
Siena vznik, Maremma smrt mi dala,
jak ví, jenž prsten dal mi natáhnouti,
než já co klenot, ženou se mu stala.“**

Byl jsem studentem v nemocnici svatého Tomáše a velikonoční prázdniny pro mne znamenaly šest týdnů volna stráveného podle vlastních představ. S oblečením sbaleným v kožené tašce a dvaceti librami v kapse jsem se vydal na cestu. Bylo mi dvacet. Jel jsem do Janova, do Pisy a pak do Florencie. Pronajal jsem si pokoj na via Laura s vyhlídkou na nádhernou kupoli katedrály. Byt patřil vdově, která bydlela s dcerou, a po dlouhém vyjednávání jsem usmlouval ubytování a stravu na čtyři liry za den. Obávám se, že to pro ni nebyl zrovna výhodný obchod, protože jsem měl ohromnou chuť k jídlu a nedělalo mi žádné obtíže spořádat celý kopec makaronů. Měla v toskánských kopcích

* Překlad O. F. Babler. Pozn. red.

vinici a vzpomínám si, že její chianti bylo to nejlepší, co jsem v Itálii kdy pil. Její dcera Ersilie mě denně učila italsky. Tehdy mi připadala dospělá, ale myslím, že jí mohlo být nanejvýš šestadvacet. Neměla jednoduchý osud. Poté, co její snoubenec, důstojník, zemřel v Habeši, se zasvětila panenství. Čekali od ní, že po matčině smrti (její matka byla kyprá, šedovlasá, žoviální dáma, která nemínila zemřít ani o den dříve, než ji Bůh povolá) vstoupí do kláštera. Hleděla ale této budoucnosti vstříc s veselou myslí. Ráda se od srdce zasmála. Nad obědem a večeří jsme rádi žertovali, ale výuku italštiny brala vážně, a když jsem řekl nějakou hloupost nebo nedával pozor, klepla mne přes prsty černým pravítkem. Snad by mi i vadilo, že se mnou jedná jako s dítětem, ale připomínalo mi to staromódní učitele, o kterých jsem čítal v knížkách, a tak mi to bylo spíše k smíchu.

Své dny jsem nemarnil. Každé ráno jsem začínal tím, že jsem přeložil několik stran některé z Ibsenových her, abych si vypracoval techniku a lehkost pro psaní dialogů, a pak jsem s Ruskinovou knihou v ruce zkoumal památky Florencie. Přesně podle instrukcí jsem obdivoval Giottovu zvonici katedrály a Ghibertiho bronzové dveře baptisteria, byl jsem patřičně nadšený nad Botticellim v galerii Uffizi a vrtěl jsem mladicky nerozvážnou hlavou nad vším, co Ruskin neschválil. Po obědě jsem měl hodinu italštiny a pak jsem opět vyrážel do města, abych navštívil kostely nebo se zasněně potuloval podél řeky Arno. Po večeři jsem vyrážel za dobrodružstvím, ale byl jsem natolik nevinný nebo přinejmenším plachý, že jsem se vracíval vždy stejně počestný, jako jsem byl při odchodu. *Signora* mi sice dala klíč, ale pokaždé si s úlevou oddychla, když mě slyšela přicházet a zamykat za sebou, protože se stále obávala, že na to snad zapomenu. Pak jsem se vracel ke studiu historie guelfů a ghibellinů. S hořkostí jsem si uvědomoval, že spisovatelé romantické éry se takto nechovali, ale na druhou stranu jsem si říkal, že by žádný z nich asi nedokázal strávit šest týdnů v Itálii s dvaceti librami, a svůj střízlivý a pracovitý život jsem si velmi užíval.

Peklo jsem už měl přečtené (sice s pomocí přeložené verze, ale slovíčka, která jsem neznal, jsem si svědomitě vyhledával ve slovníku), a tak jsme se s Ersilií pustili do *Očistce*. Když jsme dospěli k pasáži, kterou jsem citoval výše, vysvětlila mi, že Pia byla urozená dáma ze Sieny, kterou její manžel podezíral z nevěry. Ze strachu před její rodinou se neodvažoval ji zabít, ale odvezl ji na svůj hrad do Maremmy a doufal, že ji připraví o život tamní nezdравé výpary. Nemohl se ale dočkat, až konečně umře, takže ji nakonec vyhodil z okna. Nevím, odkud Ersilie tohle všechno měla, poznámky v mém vydání Danteho takhle podrobné nebyly, nicméně ten příběh z nějakého důvodu zaujal mou představivost. Uchovával jsem jej v mysli a po mnoho let jsem se k němu čas od času na pár dnů vracel. Opakoval jsem si verš: *Siena mi fé, disfecemi Maremma*. Ale byl to jen jeden z mnoha námětů, které zaměstnávaly mou fantazii, a na dlouhá období jsem na něj opět zapomínal. Samozřejmě jsem o něm uvažoval jako o moderním příběhu a dlouho mne nenapadalo soudobé prostředí, ve kterém by se takové události mohly věrohodně odehrát. Našel jsem jej teprve při své dlouhé návštěvě Číny.

Myslím, že je to můj jediný román, u kterého jsem začal od příběhu, nikoliv od postavy. Není snadné vysvětlit vztah mezi postavou a zápletkou. O postavě se dost dobře nedá uvažovat jen tak v prázdnu; pokud o ní uvažujete, je to v rámci nějaké situace, nějakého jednání, takže postava a přinejmenším její hlavní skutky se jeví být výsledkem simultánního procesu představivosti. Ale v tomto případě jsem volil postavy knihy tak, aby odpovídaly ději, který jsem postupně rozvíjel. Vycházely z osob, které dobře znám, ale které nic podobného tomuto příběhu neprožily.

Dostal jsem se s touto knihou do jistých nesnází, které se autorům občas přihodí. Pro hlavní dvojici postav jsem původně zvolil příjmení Laneovi, které je zcela běžné, ale pak se ukázalo, že v Hongkongu žijí lidé toho jména. Podali stížnost, majitelé časopisu, ve kterém román vycházel na pokračování,

se s nimi vyrovnali vyplacením dvou set padesáti liber, a já jsem jméno změnil na Faneovy. Pak začal hrozit žalobou zástupce koloniálního sekretáře, který se cítil být pošpiněn. Překvapilo mne to, neboť v Anglii lze použít v divadelní hře či v románu postavu ministerského předsedy, arcibiskupa canterburského či lorda kancléře a představitelé těchto vysokých postů nehnou ani brvou. Připadalo mi zvláštní, že někdo, kdo dočasně zastává tak bezvýznamný úřad, se může cítit dotčen, ale abych si ušetřil potíže, změnil jsem Hongkong na imaginární kolonii Čing-jen.* Když k tomuto incidentu došlo, kniha již byla vytištěna, takže ji stáhli. Několik vychytralých recenzentů ale s tou či onou výmluvou svůj výtisk nevrátilo. Ty knihy dnes mají sběratelskou hodnotu, myslím, že se jich zachovalo asi šedesát, a bibliofilové za ně platí značné částky.

* Čing-jen byl později změněn na Hongkong.

Poděšeně vykřikla.

„Co se děje?“ zeptal se.

I když bylo v místnosti za zavřenými okenicemi šero, viděl na její tváři náhlý výraz zmatené hrůzy.

„Někdo zkusil otevřít dveře.“

„No, to mohla být služka nebo nějaký sluha.“

„Ti sem touhle dobou nikdy nechodí. Každý ví, že si odpoledne chodívám lehnout.“

„Kdo jiný by to mohl být?“

„Walter,“ šeptla roztřesenými rty.

Ukázala na jeho boty. Chtěl se obout, ale její strach přešel i na něj, znervózněl a byl nemotorný. Navíc mu boty byly poněkud těsné. S netrpělivým povzdechem mu podala lžici na boty. Pak vklouzla do kimona a bosá přešla k toaletnímu stolu. Měla rozčuchané vlasy, ale než si obul druhou botu, stačila se učesat. Podala mu kabát.

„Jak se mám dostat ven?“

„Raději chvílku počkej. Podívám se, jestli je všechno v pořádku.“

„Přece to nemohl být Walter. Před pátou nikdy nevyjde z laboratoře.“

„A kdo tedy?“

Rozmlouvali šeptem. Žena se chvěla. Muž si uvědomoval, jak snadno ztratila v nečekané situaci hlavu, a náhle k ní pocítil hněv. Jestli to nebylo bezpečné, proč u čerta říkala, že se nic nemůže stát? Vtom zatajila dech a položila mu ruku na rameno. Sledoval směr jejího pohledu. Stáli před okny vedoucími na verandu. Okenice byly zavřené na zástrčky. Viděli, jak se porcelánová klička pomalu otáčí. Přitom neslyšeli, že by někdo přes verandu přišel. Bylo strašné sledovat ten tichý pohyb. Uběhla minuta bez jakéhokoliv zvuku. Pak spatřili, že se stejně kradmo, nehlučně a strašidelně otáčí i bílá porcelánová klička

druhého okna. Bylo to tak děsivé, že Kitty téměř selhaly nervy a otevřela ústa, aby vykřikla. Muž si toho ale včas všiml a chvátne jí ústa přikryl dlaní, takže její sten zanikl pod jeho rukou.

Bylo ticho. Opírala se o něj a třásla se jí kolena, takže se obával, aby neomdlela. Zamračený, se zaťatou čelistí ji odvedl k lůžku a posadil ji. Byla bílá jako prostěradlo, i jeho opálené tváře zbledly. Stál u ní a nespouštěl oči z porcelánové kličky. Nemluvíli. Pak si povšiml, že žena pláče.

„Kristepane, nech toho,“ zašeptal rozzlobeně. „Jestli jsme v maléru, tak jsme prostě v maléru. Budeme to muset přestat.“

Potřebovala kapesník. Věděl, co hledá, a podal jí kabelku.

„Kde máš klobouk?“

„Nechal jsem ho dole.“

„Proboha!“

„Podívej se, musíš se sebrat. Vsadil bych se, že to nebyl Walter. Co by tu v tuhle dobu dělal? Přes den přece nikdy domů nechodí, že ne?“

„Nikdy.“

„Vsadím se, o co chceš, že to byla služka.“

Odpověděla mu náznakem úsměvu. Jeho sytý, něžný hlas jí vracel rozvahu. Uchopila jeho dlaň a oddaně ji sevřela. Dožal se jí chvíli, aby se sebrala.

„Poslyš, nemůžeme tu takhle zůstat věčně,“ řekl pak. „Myslíš, že zvládneš vyjít na verandu a porozhlédnout se kolem?“

„Bojím se, že se neudržím na nohou.“

„Nemáš tu někde trochu brandy?“

Zavrtěla hlavou. Na okamžik pokrčil obočí. Začínal už být netrpělivý a nebyl si jist, co dělat. Náhle mu pevněji sevřela dlaň.

„A co když tam čeká?“

Přinutil své rty k úsměvu a naladil hlas do laskavého a vemlouvavého tónu, jehož efektu si byl zcela vědom.

„To není pravděpodobné. Seber se trochu, Kitty. Jistě to nebyl tvůj manžel. Kdyby sem přišel, uviděl v předsíni cizí

klobouk, vyšel nahoru a zjistil, že je u tebe zamčeno, přece by rozhodně nezůstal potichu. Musel to být někdo ze služebnictva. Takhle bere za kliku jedině Číňan.“

Byla už klidnější.

„I jestli to byla služka, stejně je to nepříjemnost.“

„Služka se dá podplatit, a když to bude zapotřebí, naženu jí strach. Být vládní úředník nepřináší žádné velké výhody, ale občas to přece jen může být k něčemu užitečné.“

Jistě má pravdu, řekla si. Vstala, otočila se k němu a rozevřela náruč. Sevřel ji v objetí a políbil na rty. Byla to pro ni taková rozkoš, až to bolelo. Zbožňovala ho. Když uvolnil sevření, přistoupila k oknu. Odsunula zástrčku, maličko pootevřela okenici a vyhlédla ven. Nikde nikdo. Vyklouzla na verandu, nahlédla do manželovy pracovny a do svého obývacího pokoje. Prázdný. Vrátila se do ložnice a pokynula muži rukou.

„Nikde nikdo.“

„Třeba to všechno byl jen optický klam.“

„Nedělej si legraci. Byla jsem k smrti vydešená. Běž do mého obývacího pokoje a počkej tam. Natáhnu si punčochy a obuji se.“

2

Udělal, jak mu řekla, a do pěti minut byla u něj. Kouřil cigaretu.

„Poslyš, neměla bys pro mě trochu brandy se sodou?“

„Jistě. Zazvoním na sluhu.“

„A když se na tebe dívám, taky by ti neuškodila sklenička.“

Mlčky čekali. Když přišel sluha, Kitty ho požádala o pití.

„Zavolej do laboratoře a zeptej se, jestli je tam Walter,“ navrhl pak muži. „Tvůj hlas neznají.“

Zvedl sluchátko a požádal o spojení. Zeptal se, jestli je přítomen doktor Fane, a pak zavěsil.

„Není tam od oběda,“ řekl jí. „Zeptej se sluhy, jestli se tu neukázal.“

„Nemám k tomu odvahu. Jestli tu byl a já o tom nevím, bude to vypadat divně.“

Sluha přinesl láhev a sklenice a Townsend si nalil. Když nabídl sklenici Kitty, zavrtěla hlavou.

„Co si počneme, jestli to byl Walter?“ zeptala se.

„Třeba mu na tom nesejde.“

„Walterovi?“

V jejím hlase zněla nevěřičnost.

„Vždycky mi připadal hrozně plachý. Však to znáš, někteří muži nesnášejí scény. A má jistě dost rozumu, aby si uvědomil, že nic nezíská, jestli ztropí skandál. Ani trochu nevěřím, že by to mohl být Walter, ale i kdyby, řekl bych, že nic neudělá. Podle mne to bude ignorovat.“

Chvilku nad tím uvažovala.

„Má mě moc rád.“

„No, to je jen dobře. Ty už si s ním poradíš.“

Věnoval jí svůj okouzlující úsměv, kterému nikdy nedokázala odolat. Byl to pomalý úsměv, začínal nejprve v jasně modrých očích a postupně přecházel na půvabné rty. Měl drobné a pravidelné bílé zuby. Ten úsměv byl velmi svůdný a žena cítila, jak jí srdce taje v těle.

„Vlastně mi na tom ani moc nesejde,“ prohlásila s náhlou veselostí. „Stálo to za to.“

„Byla to moje vina.“

„Proč jsi vůbec přišel? Hrozně jsi mě překvapil.“

„Zkrátka jsem musel.“

„Miláčku.“

S ústy pootevřenými žádostivostí se k němu naklonila a upřela na něj vášnivý pohled rozzářených tmavých očí. Objal ji a ona se s vzrušeným povzdechem poddala bezpečí jeho paží.

„Vždyť víš, že se na mne můžeš vždycky spolehnout,“ řekl.

„Jsem s tebou tak šťastná. Kéž bych tě mohla učinit také tak šťastným.“

„Tak už se nebojíš?“

„Nenávidím Waltera,“ odpověděla.

Nebyl si jist, co na to říci, a tak ji políbil. Cítil na tváři její hebkou pleť.

Pak ale uchopil její zápěstí, na kterém nosila zlaté hodinky, a zkontroloval čas.

„Víš, co teď musím?“

„Běžet?“ usmála se.

Přikývl. Na okamžik se k němu těsněji přimkla, ale cítila, že už chce jít, a tak ho pustila.

„Je to ostuda, jak zanedbáváš svou práci. Ať už jsi pryč.“

Nikdy nedokázal odolat pokušení flirtovat.

„Vypadá to, že se mne chceš co nejrychleji zbavit,“ řekl vesele.

„Dobře víš, že bych tě nejraději nepustila.“

Pronesla to zcela vážně. Polichoceně se zasmál.

„S tím tajemným návštěvníkem si už nelam svou půvabnou hlavičku. Jsem si docela jistý, že to byla služebná. A i kdyby z toho měly být nějaké potíže, slibuji, že ti z nich pomohu.“

„Máš s tím hodně zkušeností?“

V jeho úsměvu bylo znát pobavení a samolibost.

„Ne, ale lichotím si, že nenosím hlavu na ramenou jen pro parádu.“

3

Vyšla na verandu a dívala se, jak odchází. Zamával jí. Při pohledu na něj se zachvěla; i když už mu bylo jednačtyřicet, byl štíhlý a krácel pružně jako mladík.

Líně se uvelebila ve stínu na verandě a v srdci cítila lehkost uspokojené lásky. Jejich dům stál na úbočí kopce. Na hoře by to sice bylo pohodlnější, ale takové bydlení si nemohli dovolit. Před očima měla vyhlídku na modré moře a živý ruch v přístavu, ale nic z toho nevnímala. Měla myšlenky jen pro svého milence.

To, co dnes udělali, bylo neuvážené, ale když po ní zatloužil, jak by mohla zůstat rozumná? Občas za ní přicházel po obědě, v čase poledního vedra, kdy se nikdo zbytečně nezdržuje venku, takže ani sluhové ho neviděli přicházet a odcházet. V Hongkongu to pro ni bylo těžké. Nesnášela tohle čínské město a byla nervózní, když měla chodit do toho špinavého domku u Victoria Road, kde se scházeli. Byl to dům obchodníka se starožitnostmi, vždycky tam posedávali Číňané a nepříjemně na ni zírali. Nesnášela vlezlý úsměv starce, který ji odváděl dozadu do obchodu a tmavým schodištěm nahoru. Pokojík, do kterého ji uvedl, byl zatuchlý a při pohledu na velkou dřevěnou postel u stěny se otrásla.

„Je to tu hrozné, vid’?“ řekla Charliemu, když se tu s ním poprvé sešla.

„Bylo, než jsi přišla,“ odpověděl.

Samozřejmě že jakmile ji sevřel v náruči, na všechno zapomněla.

Ach, bylo to tak hrozné, že nebyla svobodná, že oba nebyli svobodní! Neměla jeho ženu ráda. Její toulající se myšlenky teď na chvílku utkvěly u Dorothy Townsendové. To je přece neštěstí, jmenovat se Dorothy! Každý si dá dohromady, že je to podle té komické opery, a snadno si spočítá, kolik je vám let. Přinejmenším osmatřicet. Ale Charlie o Dorothy nikdy nemluvil. Očividně mu na ní nesešlo, nudila ho k smrti. Byl ale gentleman. Kitty se s laskavou ironií usmála: to byl celý on, blázínek. I když je manželce nevěrný, nikdy by si nedovolil říci o ní jediné špatné slovo. Byla povětší, vyšší než Kitty, ani silná, ani hubená a měla husté kaštanové vlasy. Jistě nemohla být nikdy půvabná jinak než půvabem mládí. Měla vcelku

přijatelné rysy, i když nebyly ničím pozoruhodné, a z jejích modrých očí čísel chlad. Její pleť nijak nesváděla k druhému pohledu, její líce postrádaly barvu. A strojila se jako – jako to, čím byla, jako manželka zástupce koloniálního sekretáře v Hongkongu. Kitty se pousmála a lehce zavrtěla hlavou.

Jistě, Dorothy Townsendové se nedal upřít příjemný hlas. Také byla skvělou matkou, Charlie to o ní stále říkal, a přesně odpovídala tomu, jak si Kittina matka představovala vznešenou dámu. Ale Kitty ji neměla ráda. Nelíbilo se jí její ležérní chování a slušnost, kterou vás jako hostitelka častovala, když jste přišli na čaj či na oběd, považovala za nesnesitelnou, protože z ní vycítovala, jak málo o vás jako o hosta ve skutečnosti stojí. Kitty se domýšlela, že Dorothy ve skutečnosti zajímají jen její děti. Dva chlapci studovali v Anglii a třetího, šestiletého, tam odveze příští rok. Její přívětivá tvář byla jen maskou. Usmívala se a mile, způsobně pronášela to, co se od ní čekalo, ale přes všechnu vnější srdečnost si zachovávala od lidí odstup. V kolonii měla jen několik blízkých přátel, ale ti ji velmi obdivovali. Kitty napadlo, zda ji paní Townsendová nepovažuje za příliš obyčejnou, a začervenala se. Dorothy přece nemá důvod si o sobě něco myslet. Pravda, její otec býval koloniálním guvernérem, a to je velmi vážený úřad, dokud jej zastáváte – každý si spěší vstát, jakmile vkročíte do místnosti, a pánové smekají, když je mýjíte v automobilu –, ale je někdo bezvýznamnější než koloniální guvernéř ve výslužbě? Otec Dorothy Townsendové žil z penze v domečku v Earl's Court. Kitty si vzpomněla na matku – kdyby ji nějaká Dorothy Townsendová pozvala na návštěvu, řekla by si, že to je pod její úroveň. Kittin otec, Bernard Garstin, je přece královský rada a nic nebrání tomu, aby jej jednoho dne jmenovali soudcem. A rodiče žijí v South Kensingtonu.

Když Kitty po svatbě přijela do Hongkongu, těžko se smiřovala se skutečností, že její společenské postavení je dáno manželovým zaměstnáním. Všichni tu k ní sice byli velmi přátelští a prvních několik měsíců chodili téměř denně někam do společnosti. Když byli na večeři ve vládním domě, uvedl ji sám guvernér. Přesto si ale rychle uvědomila, že jako manželka vládního bakteriologa nemá nijak význačné postavení. Rozčillovalo ji to.

„Je to dočista absurdní,“ řekla manželovi. „Vždyť ze všech těch lidí tady by nás v Anglii nikdo nezajímal. Matku by ani nenapadlo někoho z nich pozvat na večeři.“

„Tím se netrap,“ odpověděl. „Pochop, že na tom nesejde.“

„Samozřejmě, že na tom nesejde, ale jasně to ukazuje, jak jsou tu všichni hloupí. Když jen pomyslíš, kdo všechno k nám domů chodil na návštěvu, je to k nevíře, jak se k nám tady chovají.“

„Člověk, který se zabývá vědou, je ze společenského hlediska prostě nikdo,“ usmál se.

Ted' už to věděla také, ale neuvědomovala si to, když si ho brala.

„Nepřipadá mi moc veselý, když mne tu uvádí k večeři agent plavební společnosti,“ řekla se smíchem, který měl zlehčit její slova, aby nevyzněla příliš snobsky.

Zřejmě si uvědomoval výčitku skrývající se za její předstíranou veselostí, neboť uchopil její dlaň a plaše ji sevřel.

„Moc mne to mrzí, drahá Kitty, ale prosím, netrap se tím.“

„Ach, nenechám si tím kazit náladu.“